

ної конференції "Рефлексотерапія в Україні: досвід і перспективи" (Київ, 28–30 вересня 2009 р.) – К. : Віпол, 2009. – С. 185–187.

Рецензент: докт. мед. наук, проф. Остап'як З. М.

УДК 796.012.65

ББК 75

Ірина Криль, Мар'ян Пітин, Любов Ціж

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ БАДМІНТОНУ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ СЛУХУ: ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ

У статті обґрунтовано актуальність дослідження, присвяченого технології використання засобів бадмінтону у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху, що визначена наявністю протиріччя між потребою у пошуку нових видів рухової активності і можливостями забезпечення компенсації та корекції фізичного розвитку даного контингенту дітей.

Ключові слова: засоби бадмінтону, фізичне виховання, діти, вади слуху.

В статье обоснована актуальность исследования, посвященного технологии использования средств бадминтона в воспитании детей младшего школьного возраста с нарушениями слуха, определена наличием противоречия между потребностью в поиске новых видов двигательной активности и возможностями обеспечения компенсации и коррекции физического развития данного контингента детей.

Ключевые слова: средства бадминтона, физическое воспитание, дети, недостатки слуха.

In the article the relevance of research devoted to the using of technology in physical education of badminton of primary school children with hearing defects, which is defined by the presence of a contradiction between the need to look for other new types of physical activity and possibilities of compensation and correction of physical development of such contingent of children.

Keywords: badminton equipment, physical education, children, hearing defects.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. За даними статистики Українського товариства глухих в Україні, аудиторія глухих налічує близько 100 тисяч чоловік. Серед них понад 1,9% дітей і, за прогнозами ЮНІСЕФ, цей відсоток зросте до 2,5%. З них 30 тисяч мають незворотні патології, які не можна усунути реабілітаційними методами [7].

Фізичне виховання визнано важливим складником корекційно-педагогічної роботи з глухими дітьми. Воно забезпечує формування необхідних функціональних передумов, пов'язаних із загальним станом організму і його окремих систем, без яких виявляється неможливим повноцінне здійснення ефективних корекційно-розвивальних заходів [5, 8].

У багатьох науково-методичних і фахових джерелах виявлено, що фізичне виховання, окрім оздоровчого та корекційного впливу, є потужним стимулятором розвитку моторної і психічної сфери глухих дітей [2, 3, 7]. Одним із провідних засобів фізичного виховання глухих дітей молодшого шкільного віку є ігри, як складна рухова, емоційно забарвлена діяльність, що зумовлена певними правилами, дотримання яких впливає на її результат.

Особлива цінність гри в тому, що вона дозволяє розв'язати цілий комплекс важливих завдань у роботі з учнями: задовольнити їх потребу в русі, навчити володіти своїм тілом, розвивати фізичні якості, розумові та творчі здібності, моральні якості тощо [1, 3, 8].

Мета дослідження – встановити доцільність використання засобів бадмінтону у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

Методи дослідження. В роботі використано теоретичний аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та мережі Інтернет, а також документальних матеріалів.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз науково-методичної літератури вказує на велику кількість робіт, які висвітлюють питання стосовно пошуку та застосування різноманітних засобів і методів, які б пришвидшили соціалізацію й адаптацію дітей з вадами слуху до вимог суспільства. Використанню різних видів рухової активності у фізичному вихованні школярів з такою нозологією присвячені дослідження: розвиток рухової сфери глухих школярів засобами спортивних єдиноборств (А.В. Мут'єв), вплив засобів фізичного виховання, зокрема рухливих ігор, на корекцію психомоторної сфери глухих учнів молодших класів (Г.А. Івахненко), методика корекції рухової сфери у глухих школярів під час орієнтування на заняттях з оздоровчого туризму (Н.Г. Байкіна, П.Ф. Пиптюк), вплив позакласних занять зі спортивного орієнтування на корекцію пізнавальної діяльності і рухової сфери глухих дітей (А.В. Романенко), корекція рухової сфери у глухих підлітків на заняттях з легкої атлетики (І.М. Бабій), корекційне значення гімнастики в навчально-педагогічному процесі з фізичного виховання глухих школярів молодших класів (І.Н. Ляхова) [5, 6, 7, 9].

Молодший шкільний вік є важливим етапом в розвитку та становленні особистості. Тому дослідження й вивчення особливостей психомоторики молодших школярів з вадами слуху, корекція психомоторних порушень, які виникли внаслідок дефекту, – є актуальним завданням. Це надасть можливість правильно будувати та здійснювати процес фізичного виховання, а також використовувати ефективні засоби фізичного виховання, адаптовані до цього контингенту дітей [7].

Серед різноманітних засобів фізичного виховання школярів, як доступний і ефективний засіб, можна виділити гру в бадмінтон. Зазначається, що заняття бадмінтоном сприяють поліпшенню роботи органів і систем організму, зміцнення здоров'я і формування фізичних якостей. Це досягається шляхом організації коректувально-спрямованих занять, що передбачають розвиток просторово-орієнтовної діяльності, рухової сфери, здатності відчувати і оцінювати швидкість рухів, їх амплітуду, ступінь напруги і розслаблення м'язів [3, 4]. Бадмінтон дозволяє досягати такого ж активуючого впливу на обмінні процеси в організмі, як інші види м'язової роботи, але за емоційним впливом, доступністю, інтересом, тих хто займається, він значно переважає.

Але, не дивлячись на численні роботи фахівців, присвячені проблемі фізичного виховання, формування рухових здібностей, опорно-рухового апарату дітей і підлітків з вадами слуху, у літературі відсутні дані щодо впливу занять бадмінтоном на рівень фізичного розвитку і рухових якостей таких дітей.

Водночас, аналіз вітчизняної і зарубіжної науково-методичної літератури вказав на існування незначної кількості робіт, присвячених застосуванню бадмінтону, як одного з ефективних засобів в системі фізичного виховання різних груп населення.

Вивченню можливості використання бадмінтону для покращення рухових можливостей школярів 13–14 років з вадами слуху в умовах спеціальних шкіл присвятив своє дослідження М.А. Ігнат'єв (2002). Результати цього дослідження засвідчують, що школярі з вадами слуху за весь період навчання в школі мають низький рівень фізичної підготовленості. У хлопчиків, як і у дівчаток 14 років з вадами слуху, показники швидкісно-силових здібностей відстають від ровесників з нормальним слухом на 6,6% ($p < 0,01$). Найбільше відставання, від 26% до 59%, зафіксовано у результатах тестів, що

характеризують розвиток гнучкості і координаційних здібностей ($p < 0,05$). Також доведено, що ця спортивна гра є одним із доступних дітям з вадами слуху засобів фізичного виховання, що дозволяє всебічно впливати на організм дітей, та обґрунтував особливості навчання дітей з вадами слуху технічним прийомам та тактичним діям бадмінтону.

О.В. Шиян (2004) обґрунтував зміст уроків фізичної культури, з пріоритетним застосуванням елементів бадмінтону, як засобу підвищення ефективності фізичного виховання учнів молодших класів. Зокрема, вперше експериментально визначено механізми поєданого навчання техніці бадмінтону та розвитку фізичних якостей молодших школярів; а також нові підходи до організації процесу фізичного виховання молодших школярів з урахуванням особливостей правил гри у бадмінтон, адаптованих до умов загальноосвітньої школи, як педагогічних умов, необхідних для забезпечення ефективності уроків фізичної культури [9].

На думку В.Шияна, важливим чинником при спортивному відборі є розробка математичних моделей для бадмінтоністів віком 12–14 років, що дозволять за допомогою інтегральних оцінок (у балах) охарактеризувати індивідуальний стан спортсменів різної статі, віку і їхні перспективні можливості відповідно до вимог сучасного бадмінтону. Розроблена методика була застосована та експериментально перевірена у вигляді програми “Експрес-оцінки перспективності бадмінтоністів на етапі попередньої базової підготовки”.

Питання вдосконалення методики розвитку координаційних здібностей бадмінтоністів на етапі початкової підготовки детальніше розкрила А.С. Мартинова (2012). Розроблена методика спрямована на вирішення завдань розвитку загальних і специфічних координаційних здібностей, що визначають успішність змагальної діяльності в бадмінтоні. Показники загальних координаційних здібностей бадмінтоністів 8–9 років тісно пов’язані між собою і відносно незалежні від показників фізичних якостей і специфічних координаційних здібностей. Показники специфічних координаційних здібностей тісно пов’язані між собою і з показниками фізичних якостей.

Проте нами не було виявлено досліджень, присвячених використанню засобів бадмінтону у фізичному вихованні учнів молодших класів з вадами слуху, що дозволяє стверджувати про необхідність вирішення актуального наукового практичного завдання у цьому напрямі. Його вирішення ми вбачаємо у проведенні ґрунтовного вивчення ефективності засобів бадмінтону у системі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху. На думку фахівців, з якою ми погоджуємося, це дозволить перевірити в умовах педагогічного експерименту технологію використання засобів бадмінтону в умовах спеціальних чи загальноосвітніх (інтегровані класи) навчальних закладів нові види рухової активності, що загалом забезпечить варіативність засобів фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку даної категорії.

У відповідності до вищезазначеного, перспективним вважаємо проведення дослідження стосовно технології використання засобів бадмінтону у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

Методологічний апарат наукового дослідження може передбачати послідовне формування основних його компонентів. Власне об’єктом дослідження може виступати система фізичного виховання дітей з вадами слуху та предметом – система фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

Основна мета подальших досліджень у цьому напрямі передбачатиме обґрунтування структури та змісту варіативного модуля з бадмінтону та технології його використання в системі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху.

Реалізацію мети можна буде забезпечити послідовним вирішенням завдань, пов'язаних із визначенням основних напрямів реалізації завдань фізичного виховання та форми його організації при роботі із дітьми з вадами слуху; з'ясуванні рівня розвитку фізичних якостей дітей цього контингенту та розробці програми варіативного модуля з бадмінтону, у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху на урочних формах фізичного виховання та перевірки його ефективності.

Висновок

Первинна фізична вада – глухота – створює низку негативних сторін у розвитку дітей молодшого шкільного віку: порушення діяльності вестибулярного апарату; порушення зору; мозкову недостатність захворювання серцево-судинної, дихальної систем тощо, та спричиняє відставання у показниках фізичного розвитку, функціонального стану, в порівнянні з відносно здоровими дітьми цього ж віку.

Актуальність дослідження, присвяченого технології використання засобів бадмінтону у фізичному вихованні дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху, визначена наявністю протиріччя між потребою у пошуку нових видів рухової активності та можливостями забезпечення компенсації та корекції фізичного розвитку даного контингенту дітей.

1. Байкіна Н. Г. Влияние потери слуха на адаптационные и реабилитационные процессы глухих подростков / Н. Г. Байкіна, А. В. Мутьев, Я. В. Крет // Адаптивная физическая культура. – 2002. – № 4 (12). – С. 14–19.
2. Байкіна Н. Г. Частные методики адаптивной физической культуры: Учеб. пособие / Н. Г. Байкіна, Я. В. Крет; под ред. Р. В. Шапковой. – М.: Советский спорт, 2003.
3. Жбанков О. В. Специальная физическая подготовка в бадминтоне: [метод. пособие] / О. В. Жбанков. – М.: МГТУ им. Н.Э. Баумана, 1997. – 32 с.
4. Смирнов Ю. Н. Бадминтон / Ю. Н. Смирнов // Физкультура и спорт. – 1990. – С. 15–35.
5. Ляхова І. М. Здібність слабочуючих дітей 10–12 років до точності відтворення просторових параметрів рухів // Молода спортивна наука України: зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту / І. М. Ляхова. – Л., 2001. – Вип. 5. – Т. 2. – С. 236–241.
6. Строкатов В. В. Спорт як чинник соціальної та фізичної реабілітації інвалідів / В. В. Строкатов, Ю. А. Бріскін // Здоров'я, фізична культура і спорт: Наук. вісн. ВДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 1999. – № 7. – С. 129–131.
7. Чудна Р. В. Теорія адаптивного фізичного виховання: підр. / Р. В. Чудна. – К.: Наук. думка, 2003. – 270 с.
8. Шеремет Б. М. Інтеграція аномальної дитини в сучасній системі соціальних відносин / Б. М. Шеремет. – К., 1994. – С. 13–22.
9. Шиян О. В. Обґрунтування змісту уроків фізичної культури з елементами бадмінтону для дітей молодшого шкільного віку: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02 / О. В. Шиян; Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України. – К.: [б. и.], 2004. – 20 с.

Рецензент: канд. біол. наук, доцент Лісовський Б. П.

УДК 796:616.728.3+681.518.54

ББК 75.0

Тетяна Коломієць

ХАРАКТЕРИСТИКА МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ БІОЛАНОК НИЖНІХ КІНЦІВОК У СПОРТСМЕНІВ З ТРАВМОЮ ПЕРЕДНЬОЇ ХРЕСТОПОДІБНОЇ ЗВ'ЯЗКИ

У статті представлені результати досліджень, спрямованих на вивчення характеру виникнення та типології травми у пацієнтів з пошкодженням передньої хрестоподібної зв'язки колінного суглоба. Аналіз клінічного обстеження пацієнтів дозволив визначити характер ознак uszkodження і функціональних змін травмованої кінцівки. Отримані результати досліджень є обґрунтуванням розробки комп-